

**ДЕРЖАВНИЙ ТОРГОВЕЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
УЖГОРОДСЬКИЙ ТОРГОВЕЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИЙ ІНСТИТУТ**

Кафедра менеджменту, підприємництва та торгівлі

ЗАТВЕРДЖЕНО

вченою радою УТЕІ ДТЕУ
(протокол №1 від 30.08.2024 р.)

Директор

Петро ГАВРИЛКО

**ПРАВознавство
/JURISPRUDENCE**

**РОБОЧА ПРОГРАМА/
COURSE OUTLINE**

ступінь вищої освіти	бакалавр/bachelor
галузь знань	18 Виробництво та технології /Production and Technology
спеціальності	181 Харчові технології / Food Technologies
освітньо-професійні програми	Ресторанні технології / Restaurant Technologies

Ужгород 2024

Укладач: Ірина Алмаші

Робочу програму обговорено та схвалено на засіданні кафедри менеджменту, підприємництва та торгівлі, протокол № 1 від 29.08.2024 р.

Рецензент: професор кафедри конституційного права та порівняльного правознавства ДВНЗ «Ужгородський національний університет» Дмитро Бєлов

Робоча програма складена відповідно до програми навчальної дисципліни «Правознавство», затвердженої протоколом вченої ради УТЕІ ДТЕУ № 1 від 30.08.2024 р.

Робоча програма містить такі розділи:

1. Тематичний план.
2. Тематика та зміст лекційних, практичних занять, самостійної роботи здобувачів вищої освіти.
3. Контроль та критерії оцінювання знань здобувачів вищої освіти.
4. Список рекомендованих джерел.

**1. Структура дисципліни та розподіл годин за темами
(тематичний план)***

Денне навчання

Назва теми	Кількість годин				Форми контролю
	Усього годин / кредитів	з них			
		лекції	практичні заняття	самостійна робота здобувачів	
1	2	3	4	5	6
Тема 1.Поняття та походження держави	14	2	2	10	О,УД, Д
Тема 2. Форми держави	12	2	2	8	О, УД
Тема 3. Функції держави. Поняття та елементи механізму держави	12	2	2	8	О,УД, Д
Тема 4. Поняття, ознаки та функції права	14	2	2	10	О, УД, СЗ
Тема 5. Основи правової поведінки та юридичної відповідальності	12	2	2	8	О, Д, СЗ
Тема 6. Народовладдя: поняття і форми прояву	14	2	2	10	О, УД, Е
Тема 7. Конституційне право України як провідна галузь права. Конституція України: структура, функції, ознаки.	14	2	2	10	О, Д, УД
Тема 8. Конституційно-правовий статус людини і громадянина. Громадянство України.	16	2	4	10	О, УД, СЗ, Д
Тема9.Теоретичні основи організації і здійснення державної влади	14	2	2	10	О, УД, Е
Тема 10. Правове регулювання інституту президента. Органи виконавчої влади в Україні	16	4	2	10	О, Д, УД, СЗ

Тема 11. Правове регулювання воєнного стану в Україні.	14	2	2	10	О,Д, УД,
Тема 12. Загальні положення місцевого самоврядування	14	2	2	10	Д, Е УД,СЗ,
Тема 13. Судова система в Україні.	14	2	2	10	О, Д, УД,СЗ
Підсумкова модульна контрольна робота					
Разом	180	28	28	124	
Підсумковий контроль – екзамен					

Умовні позначення для форм контролю:

О – опитування

Д – доповідь

УД – участь у дискусії

Е- підготовка есе

СЗ – ситуаційне завдання

Структура дисципліни та розподіл годин за темами

(тематичний план)*

заочна форма навчання

Назва теми	Кількість годин			
	Усього годин / кредитів	з них		
		лекції	практичні заняття	самостійна робота здобувачів
1	2	3	4	5
Тема 1.Поняття та походження держави	16	2	2	12
Тема 2. Форми держави	16	2	-	14
Тема 3.Функції держави. Поняття та елементи механізму держави.	14	-	-	14
Тема 4. Поняття, ознаки та функції права	14	-	-	14
Тема 5. Основи правової				

поведінки та юридичної відповідальності	14	-	-	14
Тема 6. Народовладдя: поняття і форми прояву	12	-	-	12
Тема 7. Конституційне право України як провідна галузь права. Конституція України: структура, функції, ознаки.	13	-	-	13
Тема 8. Конституційно-правовий статус людини і громадянина. Громадянство України	14	-	-	14
Тема 9. Теоретичні основи організації і здійснення державної влади. Верховна Рада України.	14	-	-	14
Тема 10. Правове регулювання інституту президента. Органи виконавчої влади в Україні	14	-	-	14
Тема 11. Правове регулювання воєнного стану в Україні	13	-	-	13
Тема 12. Загальні положення місцевого самоврядування	13	-	-	13
Тема 13. Судова система в Україні	13	-	-	13
Разом	180	4	2	174

2. Тематика та зміст лекційних, семінарських, практичних, лабораторних занять, самостійної роботи здобувачів.

Результати навчання	Навчальна діяльність	Робочий час здобувача, год	Оцінювання у балах *
1	2	3	4
Знати поняття «держави» та її ознаки. Оволодіти поняттям «правова держава». Розуміти поняття «громадянське суспільство». Як співвідносяться правова держава та громадянське суспільство. Знати основні теорії виникнення держави, аргументувати свою позицію щодо окремих теорій виникнення держави. Оволодіти змістом основоположних нормативно-правових актів.	Лекція №1 Тема 1.Поняття та походження держави 1. Поняття та ознаки держави 2.Правова держава та громадянське суспільство 3.Виникнення держави 4.Історичні типи держави Рекомендовані джерела: Нормативно-правові: 1, 2,3,4,5 Основні:28,29,30,34,37,44,45 Додаткові:48,51,52	2/2	
	Самостійна робота здобувачів вищої освіти. 1.Розкриття змісту та аналіз Акту проголошення незалежності України, Декларації про державний суверенітет України, Закону України «Про правонаступництво»	10/12	2

	Практичне заняття Тема 1.Поняття та походження держави 1. Поняття та ознаки держави 2.Організація соціальної влади у первісному суспільстві 3.Правова держава та громадянське суспільство 4.Основні теорії виникнення держави 5.Історичні типи держави	2/2	2
З'ясувати зміст поняття «форми держави». Оволодіння поняттями форма державного правління, форма державного устрою та державний режим. Вміти аналізувати, Україну за формою державного правління, формою державного устрою та державним режимом.	Лекція №2 Тема 2.Форми держави 1.Форми держави: поняття і структура 2. Форма державного правління 3. Форма державного устрою 4.Державний режим Рекомендовані джерела: Нормативно-правові:1,4 Основні:32,34,44,45 Додаткові:46,47,48	2/2	
	Самостійна робота здобувачів вищої освіти 1.Особливості федерації та конфедерації як форми державного устрою. 2. Демократичний режим. Поняття та види антидемократичних режимів.	8/14	2

	Практичне заняття Тема 2.Форми держави 1.Форми держави: поняття і структура 2. Форма державного правління. Порівняльно-правовий аналіз монархії та республіки як форми правління. 3. Форма державного устрою. Конфедерація як тимчасовий союз держав: підстави створення, юридичні наслідки 4. Демократичний режим. Поняття та види антидемократичних режимів.	2/-	2
Оволодіти поняттями «функція держави» та «механізм держави». Вміти розкрити ознаки функцій держави, знати їх види та вміти аналізувати. Знати структуру механізму держави, теорію поділу влади та її історико-правові засади. Вміти аналізувати види органів державної влади за критеріями їх поділу.	Лекція №3 Тема 3.Функції держави. Поняття та елементи механізму держави 1. Поняття функцій держави, форми і методи їх здійснення 2. Види функцій держави 3.Поняття та елементи механізму держави 4.Структура механізму держави. Державний апарат як складова частина механізму держави. Рекомендовані джерела: Основні:32,33,34 35, 37,44,45 Додаткові:48,52,53	2/-	
	Самостійна робота здобувачів вищої освіти 1. Аналіз зовнішніх та внутрішніх функцій держави 2. Класифікація та ознаки органів державної влади 3. Історико-правові засади теорії поділу влади	8/14	2

	Практичне заняття Тема 3. Функції держави. Поняття та елементи механізму держави 1. Поняття та ознаки функцій держави 2. Види функцій держави 3. Поняття та ознаки механізму держави 4. Класифікація та ознаки органів державної влади 5. Історико-правові засади теорії поділу влади	2/-	2
Оволодіти поняттям «права» та знати його характерні ознаки. Вміти аналізувати принципи та функції права, їх значення для реалізації своїх прав людиною та громадянином. Знати поняття та структуру норми права. Оволодіти джерелами права, вміти виокремлювати ознаки, властиві нормативно-правовим актам як джерелам права.	Лекція № 4 Тема 4. Поняття, ознаки та функції права 1. Поняття соціальних норм. Місце норм права в системі соціальних норм 2. Поняття та ознаки права 3. Принципи права. 4. Функції права. 4. Джерела (форми) права та їх класифікація Рекомендовані джерела: Основні: 30, 31, 32, 33, 38, 42, 44, 45 Додаткові: 48, 50, 51	2/-	

	Самостійна робота здобувачів вищої освіти 1.Місце норм права в системі соціальних норм 2.Ознаки, поняття і види норм права 3.Поняття та структура норми права	10/14	2
	Практичне заняття Тема 4. Поняття, ознаки та функції права 1.Поняття соціальних норм. Місце норм права в системі соціальних норм 2.Принципи та функції права. Охоронна функція права: репресивна; реституційна 3. Ознаки, поняття і види норм права 4.Поняття та структура норми права	2/-	2

З'ясувати зміст та правову природу правомірної поведінки та протиправної поведінки. Знати поняття «злочин» та «проступок». Аналізувати елементи складу правопорушення. Знати види юридичної відповідальності, вміти навести приклади.	Лекція №5 Тема 5. Основи правової поведінки та юридичної відповідальності. 1. Правова поведінка 2. Правомірна поведінка 3. Протиправна поведінка 4. Юридична відповідальність Рекомендовані джерела: Нормативно-правові:1,25,26,27 Основні:35, 36,37,41,42,44 Додаткові:45,46,51	2/-	
	Самостійна робота здобувачів вищої освіти 1. Ознаки та склад правопорушення. 2. Види правопорушень. 3. Особливості цивільної та дисциплінарної відповідальності.	8/14	2
	Практичне заняття Тема 5. Основи правової поведінки та юридичної відповідальності. 1. Правомірна поведінка 2. Поняття та склад правопорушення. 3. Види правопорушень. 4. Юридична відповідальність. Порівняльно-правовий аналіз кримінальної та адміністративної відповідальності. 5. Особливості цивільної та дисциплінарної відповідальності.	2/-	2

Оволодіти основними положеннями правового регулювання народовладдя. Вміти проаналізувати проблеми та перепони, що існують у сфері народовладдя в Україні. Знати поняття та правове регулювання всеукраїнського референдуму та місцевого референдуму. Оволодіти поняттям «правова свідомість» та правова культура.	Лекція №6 Тема 6. Народовладдя: поняття і форми прояву 1.Поняття народовладдя 2.Організація народовладдя та його основні інститути 3.Форми прояву народовладдя Рекомендовані джерела: Нормативно-правові:1,2,3,5,8,11,22 Основні: 28,29,34,35,36,37,38,42,44 Додаткові:48,51,52,53	2/-	
	Самостійна робота здобувачів вищої освіти 1.Правове регулювання всеукраїнського референдуму. 2.Місцевий референдум як форма народовладдя. 3.Правова свідомість та правова культура	10/12	1

	Практичне заняття Тема 6. Народовладдя: поняття і форми прояву 1.Поняття народовладдя 2.Організація народовладдя та його основні інститути 3.Правове регулювання всеукраїнського та місцевого референдуму. 4.Порівняльно-правовий аналіз референдуму та плебісциту, юридичні наслідки. 5.Правова свідомість та правова культура	2/-	2
Оволодіти знаннями основних положень конституційного права України. З'ясувати зміст та структуру Конституції. Знати порядок внесення змін до Конституції України та встановленні обмеження. Вміти розкрити та проаналізувати функції, принципи та юридичні властивості Конституції України.	Лекція № 7 Тема 7. Конституційне право України як провідна галузь права. Конституція України: структура, функції, ознаки. 1.Поняття та предмет конституційного права України 2.Поняття Конституції України. Класифікація конституцій 3.Функції, принципи та юридичні властивості Конституції України 4.Внесення змін до Конституції України Рекомендовані джерела: Нормативно-правові: 1,2,3 Основні: 30,31,34,35,36,42 Додаткові: 48,51,52,53	2/-	

	Самостійна робота здобувачів вищої освіти 1. Поняття, та принципи конституційного ладу України 2. Гарантії конституційного ладу України	10/13	2
	Практичне заняття Тема 7. Конституційне право України як провідна галузь права. Конституція України: структура, функції, ознаки. 1. Поняття та предмет конституційного права України 2. Поняття Конституції України. Класифікація конституцій 3. Функції, принципи та юридичні властивості Конституції України 4. Поняття, принципи та гарантії конституційного ладу України	2/-	2

Розуміти та знати зміст поняття «конституційно-правовий статус людини і громадянина». Оволодіти поняттям «громадянство України», вміти розкрити підстави набуття та припинення громадянства України. Знати правовий статус іноземців та осіб без громадянства. Оволодіти поняттям «закордонний українець» та вміти розкрити права та обов'язки, діяльність уповноважених органів.	Лекція №8 Тема 8. Конституційно-правовий статус людини і громадянина. Громадянство України. 1.Поняття та зміст конституційно-правового статусу людини і громадянина. 2. Поняття та принципи громадянства України. 3.Належність до громадянства України, набуття та припинення громадянства України 4 Правовий статус іноземців та осіб без громадянства Рекомендовані джерела: Нормативно-правові:6,9,10,23,24 Основні:31,35,37,38,42 Додаткові:51,52	2/-	
	Самостійна робота здобувачів вищої освіти 1.Поняття закордонного українця. 2.Права та обов'язки закордонних українців. 3.Органи у сфері закордонних українців.	10/14	2

	Практичне заняття Тема 8. Конституційно-правовий статус людини і громадянина. Громадянство України. 1.Поняття та принципи громадянства України. 2.Належність до громадянства України, набуття та припинення громадянства України 3.Органи, до компетенції яких належить вирішення питань у сфері громадянства 4.Правовий статус іноземців та осіб без громадянства 5.Правовий статус закордонних українців.	4/-	2
--	--	-----	---

Оволодіти поняттям «органи державної влади», знати систему і види органів державної влади. Знати повноваження ВРУ, вміти їх аналізувати. Особливості припинення повноважень ВРУ. Оволодіти питанням щодо суб'єктів законодавчої ініціативи. Знати порядок застосування вето Президентом України. Оволодіти питанням щодо правового статусу Уповноваженого ВРУ з прав людини. На основі набутих теоретичних знань вміти висловлювати свою позицію щодо розглядуваних органів.	Лекція №9 Тема 9. Теоретичні основи організації і здійснення державної влади. Верховна Рада України. 1. Поняття, система і види органів державної влади 2. Верховна Рада України як єдиний орган законодавчої влади в Україні: 2.1.Конституційний склад і структура Верховної Ради України. 2.2.Повноваження Верховної Ради України 2.3.Законодавчий процес та порядок прийняття законів 2.4.Правовий статус народного депутата України Рекомендовані джерела: Нормативно-правові:1,7,8,19,20,21 Основні:31,34,35,36,39,42 Додаткові:46,47,51	2/-	
	Самостійна робота здобувачів вищої освіти 1.Уповноважений Верховної Ради України з прав людини як інституція у сфері забезпечення прав людини: правовий статус та аналіз діяльності	10/14	2

	Практичне заняття Тема 9. Теоретичні основи організації і здійснення державної влади. Верховна Рада України. 1. Законодавча влада в Україні. Верховна Рада України як єдиний орган законодавчої влади в Україні: 2..Повноваження Верховної Ради України 3. Правовий статус народного депутата України: депутатський запит та депутатське звернення 4. Правовий статус Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини	2/-	2
--	--	-----	---

Оволодіти основними поняттями. Вміти розкрити порядок обрання Президента України, його функції і повноваження. Знати поняття та повноваження Кабінету Міністрів України, вміти розкрити його структуру. Знати поняття та повноваження місцевих державних адміністрацій. Вміти проаналізувати діяльність РНБО та Офісу Президента України.	Лекція №10 Тема 10. Правове регулювання інституту президента. Органи виконавчої влади в Україні. 1. Становлення інституту Президента в Україні 2. Повноваження Президента України 3. Припинення повноважень Президента України 4. Кабінет Міністрів України як вищий орган в системі органів виконавчої влади: 4.1. Загальні положення про Кабінет Міністрів України 4.2. Склад і порядок формування Кабінету Міністрів України 4.3. Повноваження Кабінету Міністрів України 4.4. Припинення повноважень Кабінету Міністрів України Рекомендовані джерела: Нормативно-правові: 1,8,11,12,13,17,18 Основні: 34,35,36,42 Додаткові: 47,51	4/-	
	Самостійна робота здобувачів вищої освіти. 1. Місцеві державні адміністрації у системі органів місцевої виконавчої влади. 2. Консультативні та дорадчі органи при Президентові України: 2.1. Рада національної безпеки та оборони України як координаційний орган з питань національної безпеки при Президентові України 2.2. Офіс Президента України як постійно діючий допоміжний орган при Президентові України	10/14	2

	Практичне заняття Тема 10. Правове регулювання інституту президента Органи виконавчої влади в Україні. 1.Повноваження Президента України 2.Припинення повноважень Президента України 3.Консультативні та дорадчі органи при Президентові України. 4.Місцеві державні адміністрації у системі органів виконавчої влади.	2/-	2
Оволодіти поняттям «воєнний стан». Знати заходи, які застосовуються при запровадженні воєнного стану. Знати правовий статус військових адміністрацій та військово-цивільних адміністрацій. Вміти аналізувати їх повноваження на прикладі Закарпатської ОВА.	Лекція №11 Тема 11. Правове регулювання воєнного стану в Україні. 1. Поняття та порядок введення воєнного стану в Україні. 2. Заходи правового режиму воєнного стану. 3. Повноваження органів державної влади в умовах запровадження воєнного стану. Рекомендовані джерела: Нормативно-правові:1,15,16,17 Основні:34,35,36,37,38 Додаткові:46, 49,50	2/-	
	Самостійна робота здобувачів вищої освіти. 1. Військові адміністрації: поняття, порядок створення та повноваження. 2. Підстави створення військово-цивільних адміністрацій, їх повноваження.	10/13	1

	Практичне заняття Тема 11. Правове регулювання воєнного стану в Україні. 1. Поняття та порядок введення воєнного стану в Україні. 2. Заходи правового режиму воєнного стану. 3. Військові адміністрації: поняття, порядок створення та повноваження. 4. Підстави створення військово-цивільних адміністрацій, їх повноваження.	2/-	2
Оволодіти питаннями діяльності органів місцевого самоврядування. Вміти розкрити порядок формування, організацію роботи органів і посадових осіб місцевого самоврядування. Знати повноваження старости та її вміти розкрити значення даної посадової особи для жителів. Ознайомитися зі статутом об'єднаної Ужгородської територіальної громади та вміти аналізувати його.	Лекція №12 Тема 12. Загальні положення місцевого самоврядування 1. Поняття та загальні засади місцевого самоврядування 2. Система, органи і посадові особи місцевого самоврядування 3. Повноваження органів місцевого самоврядування 4. Припинення повноважень місцевої ради 5. Правовий статус депутата місцевої ради Рекомендовані джерела: Нормативно-правові: 1,3,11,14 Основні: 28,29,35,36,39,43 Додаткові: 49,50	2/-	

	Самостійна робота здобувачів вищої освіти. 1. Порядок формування та організація роботи органів та посадових осіб місцевого самоврядування 2. Матеріально-фінансова система місцевого самоврядування 3. Аналіз статуту об'єднаної Ужгородської територіальної громади.	10/13	2
	Практичне заняття Тема 12. Загальні положення місцевого самоврядування 1. Система, органи і посадові особи місцевого самоврядування 2. Матеріально-фінансова система місцевого самоврядування 3. Порядок формування та організація роботи органів та посадових осіб місцевого самоврядування 4. Матеріально-фінансова система місцевого самоврядування 5. Аналіз статуту об'єднаної Ужгородської територіальної громади.	2/-	2

Знати зміст принципу територіальності, спеціалізації та інстанційності у побудові судової системи. Знати вимоги до судді, судді апеляційного та Верховного Суду України. Оволодіти організацією діяльності Верховного Суду України. Знати особливості діяльності Конституційного Суду України	Лекція №13 Тема 13. Судова система в Україні 1. Загальні засади організації судової влади в Україні 2. Організаційні основи судоустрою 3. Правовий статус судді 4. Статус присяжного в судовому процесі 5. Верховний Суд України Рекомендовані джерела: Нормативно-правові: 1, 11, 19, 20 Основні: 32, 35, 40, 42, 44 Додаткові: 50, 51, 53	2/-	
	Самостійна робота здобувачів вищої освіти Конституційний Суд України як орган конституційної юрисдикції в Україні: 1. Загальні положення 2. Повноваження Конституційного Суду України: конституційне подання, конституційне звернення, конституційна скарга 3. Склад та порядок формування Конституційного Суду України 4. Правовий статус судді Конституційного Суду України	10/13	2

	Практичне заняття Тема 13. Судова система в Україні 1. Загальні засади організації судової влади в Україні 2. Правовий статус судді 3. Верховний Суд України 4. Повноваження Конституційного Суду України: конституційне подання, конституційне звернення, конституційна скарга 5. Склад та порядок формування Конституційного Суду України Правовий статус судді Конституційного Суду України	2/-	2
	Поточний контроль		50 балів
	Підсумкова модульна контрольна робота		50 балів

3. КОНТРОЛЬ ТА КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ ЗНАНЬ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ.

При вивченні дисципліни використовуються наступні форми контролю знань здобувачів: поточний; модульний; підсумковий.

Поточний контроль передбачає перевірку теоретичних питань, самостійної роботи, практичних робіт та усне опитування. Підсумковий модульний контроль оцінюються в 100 балів. Робота на практичних в тому числі участь у конференціях, круглих столах та самостійна робота здобувачів вищої освіти -50 балів.

Підсумковий модульний контроль передбачає виконання модульної контрольної роботи. Завдання оцінюються в 50 балів. Перші 2 теоретичні завдання – 20 балів (2х10 балів), тестові завдання –30 балів, (5х2 = 10 балів, 5х4=20балів)

Формою підсумкового контролю є екзамен. Екзамен оцінюється в 100 балів. Екзаменаційна оцінка є результатом виконання 3 теоретичних питань – 45 балів (3х15) та 10 тестів – 55 балів (5 х 4 = 20 балів та 5х7= 35 балів)

Критеріями оцінки знань здобувачів під час усних та письмових відповідей є:

- повнота розкриття питання;
- використання основної та додаткової літератури;
- логіка викладення матеріалу, культура мови, емоційність, виразність та переконаність;
- аналітичні міркування, вміння робити порівняння, цілісність, системність, логічна послідовність, вміння формулювати висновки.

Оцінка 90-100 балів - виставляється здобувачам, які постійно готувалися до занять та, відповідно до програми, глибоко та всебічно розкривали зміст питань, які обговорювалися; виявили вміння формулювати висновки, узагальнення за питанням / темою, здатність аналізувати навчальний матеріал; виявили творчий підхід до виконання індивідуальних та колективних завдань; правильно розраховували певні показники, працювали з нормативною й інструктивною літературою; допускав при відповідях окремі несуттєві неточності.

Оцінка 82-89 балів - виставляється здобувачам, які у розкривали зміст питань, які обговорювалися; робили узагальнення та висновки з окремих питань; логічно викладали свої думки; брали участь у виконанні колективних завдань; виконували завдання для самостійної роботи, виконали завдання модульного контролю; але недостатньо використовували додаткову літературу; не досить повно і аргументовано викладали матеріали при усних відповідях, під час тестування припускалися окремих помилок, виявили недостатньо творчий підхід при виконанні індивідуальних завдань..

Оцінка 75-81 балів – виставляється здобувачам, які розкрили зміст питань, які обговорювалися відповідно до програми курсу; формулювали висновки з окремих питань; виконували завдання для самостійної роботи,

виконали завдання модульного контролю; брали участь у виконанні колективного завдання, але виявили деякі недоліки при усних відповідях, припускалися окремих помилок при тестуванні, не виявляли належної активності при обговоренні питань, недостатньо використовували додаткову літературу.

Оцінка 69-74 балів – виставляється здобувачам, які засвоїли значну частину питань згідно з програмою та робочою програмою дисципліни; виконали завдання для самостійної роботи; виконали завдання модульного контролю; але припускалися окремих неточностей при усних відповідях та під час тестування; не виявили належної активності при обговоренні усних питань, старанності при виконанні завдань для самостійної роботи, недостатньо використовували додаткову літературу.

Оцінка 60-68 балів - виставляється здобувачам, які виявили мінімально достатній рівень знань, відповідали на окремі питання, які обговорювалися на заняттях, але припускалися суттєвих помилок при усних відповідях та тестуванні; не виявляли належної активності на заняттях; недостатньо використовували основну та додаткову літературу.

Оцінка 1-59 балів - виставляється у разі, якщо здобувач: несистематично відвідував лекційні заняття; не отримав позитивних оцінок за результатами опитувань; неякісно або взагалі не виконував завдань; частково та неякісно виконав або не виконував завдання самостійної роботи.

Здобувачі, які за результатами вивчення дисципліни отримали незадовільні результати навчання, повинні додатково виконати індивідуальні завдання для підвищення рівня своїх знань і повторно перескласти підсумковий контроль.

СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНИХ ДЖЕРЕЛ:

Нормативно-правові:

1. Конституція України від 28.06.1996 року. *Відомості Верховної Ради України*. 1996. №30. Ст. 141.
2. Акт проголошення незалежності України: Прийнятий Верховною Радою України 24 серпня 1991 р. *Відомості Верховної Ради Української РСР*. 1991. № 38. Ст. 502.
3. Декларація про державний суверенітет України від 16 липня 1990 року. *Відомості Верховної Ради УРСР*. 1990. №31. Ст. 429.
4. Про правонаступництво України: Закон України від 12 вересня 1991 р. *Відомості Верховної Ради України*. 1991. № 46. Ст. 617.
5. Про громадські об'єднання: Закон України від 22.03.2012 р. *Відомості Верховної Ради України*. 2013. № 1. Ст. 1.
6. Про національні меншини (спільноти) України: Закон України від 13.12.2022р. *Голос України* від 31.12.2022р . № 267

7. Про статус народного депутата України: Закон України від 17 листопада 1992 року. *Відомості Верховної Ради України*. 1993. № 3. Ст. 17.
8. Про державну службу: Закон України від 10 грудня 2015 р. *Відомості Верховної Ради України*. 2016. № 4. Ст. 43.
9. Про правовий статус іноземців та осіб без громадянства: Закон України від 22.09.2011 р. *Відомості Верховної Ради України*. 2012. №19-20. Ст.179.
10. Про порядок виїзду з України і в'їзду в Україну громадян України: Закон України від 21 січня 1994 р. *Голос України*. 1994. 1 квітня.
11. Про звернення громадян: Закон України від 2 жовтня 1996 р. *Відомості Верховної Ради України*. 1996. № 47. Ст. 256.
12. Про Кабінет Міністрів України від 27.02.2014 р. *Відомості Верховної Ради України*. 2014. №13. Ст.222.
13. Про місцеві державні адміністрації: Закон України від 9 квітня 1999 року. *Офіційний вісник України*. 1999. № 20. Ст.190.
14. Про місцеве самоврядування в Україні: Закон України від 21 травня 1997р. *Відомості Верховної Ради України*. 1997. №24. Ст.170.
15. Про правовий режим воєнного стану від 12.05.2015 р. *Відомості Верховної Ради України*. 2015. №28. Ст. 250.
16. Про військово-цивільні адміністрації: Закон України від 03.02.2015р. *Відомості Верховної Ради України* – 2015р., №13, ст.87
17. Про Раду національної безпеки і оборони України: Закон України 5 березня 1998 року. *Відомості Верховної Ради України*. 1998. № 35. Ст. 237.
18. Про Положення про Офіс Президента України: Указ Президента від 25.06.2019 року. *Офіційний вісник Президента України*. 2019. №14. Ст. 366.
19. Про Конституційний Суд України: Закон України від 13.07.2017р. *Відомості Верховної Ради України*. 2017. № 35. Ст. 376.
20. Про судоустрій і статус суддів: Закон України від 02.06.2016 року. *Відомості Верховної Ради України*. 2016. №31. Ст. 545.
21. Про Уповноваженого Верховної Ради з прав людини: Закон України від 23 грудня 1997 р. *Відомості Верховної Ради України*. 1998. № 20. Ст. 99.
22. Про всеукраїнський референдум: Закон України від 26.01.2021р. *Голос України*. 10.04.2021 р. №67.
23. Про громадянство України: Закон України від 18.01.2001р. *Відомості Верховної Ради України*. 2001. №13. Ст. 65.
24. Про закордонних українців: Закон України від 04.03.2004 р. *Відомості Верховної Ради України*. 2004. №25. Ст. 343.
25. Цивільний кодекс України від 16.01.2003 р. *Відомості Верховної Ради України*. 2003. №40. Ст.356.
26. Кримінальний кодекс України від 05.04.2001. *Відомості Верховної Ради України*. 2001. №25. Ст.131.

27. Кодекс України про адміністративні правопорушення від 07.12.1984р.
Відомості Верховної Ради УРСР. 1984. №51. Ст. 1122.

Основні :

28. Батанов О.В., Сметана В.В. Конституційно-правове забезпечення правозахисної діяльності у сфері місцевого самоврядування: досвід компаративного аналізу. Львів: Гельветика, 2021. 316 с.
29. Вибрані міжнародні документи з прав людини. К.: Право. 2023. 152 с.
30. Головка К.В. Систематизація муніципального законодавства: український досвід. Львів: Гельветика, 2019. 450 с.
31. Громадянське суспільство в Україні: сучасний стан, виклики, стратегія модернізації, Зайчук О.В., Шемшученко Ю.С. К.: Юридична думка. 2021. 548 с.
32. Дзера О.В. Правознавство: підручник. Юрінком Інтер. 2019. 632 с.
33. Загальна теорія держави і права. За ред. В.В.Копейчикова. К.: Юрінком Інтер, 1998. 320 с.
34. Конституції країн світу, за ред. Коротюк О.В., Лавринович О.В. Одеса: ОВК. 2021. 404 с.
35. Конституційне право України: 11-е видання. Ужгород : РІК-У, 2023. 536 с.
36. Колодій А. М., Олійник А. Ю. Права людини і громадянина в Україні: навч. посіб. К., Юрінком Інтер, 2003.
37. Крусян А.Р., Єзерова А.А. Проблеми сучасної конституціоналістики. Випуск 4. Конституційне гуманітарне право: навчальний посібник, Юрінком Інтер, 2018, 524 с.
38. Муніципальне право України: Підручник. За ред. Любченко П.М. К.: Право, 2019. 512 с.
39. Скакун О.Ф. Теорія Права і держави: підручник. К.: Алерта, 2021. 528 с.
40. Чернеженко О.М. Конституційне регулювання місцевого самоврядування в державах-учасниках Європейського Союзу. К.: Ліра-К, 2020. 316 с.
41. Онупрієнко А.М. Місцеві органи влади в механізмі демократичної держави. К.: Право. 2009. 300 с.
42. Правознавство: Підручник. А.І.Берлач, С.С.Бичкова. К.: Правова єдність, 2008. 792 с.
43. Трофанчук Г.І. Історія держави та права України: навчальний посібник. К.: Юрінком Інтер. 2022. 568 с.
44. Тетарчук І.В. Конституційне право України: навчальний посібник для підготовки до іспитів. К.: Центр учбової літератури. 2021. 160 с.
45. Теорія держави і права: підручник, практикум, тести. За ред. Крестовська Н.М., Матвеева Л.Г. К.: Юрінком Інтер, 2023. 584 с.

Додаткові:

- 46.Дрозд О.Ю. Воєнний стан в Україні. Актуальні роз'яснення, гарантії дотримання законності, заборони і обмеження, нормативне забезпечення. Професіонал. 2022. 226 с.
- 47.Кресіна І.О., Коваленко А.А. Інститут імпідменту: порівняльний політико-правовий аналіз. Юридична думка. 2004. 176 с.
- 48.Конституційно-правові засади становлення української державності. В.Я.Тацій, Ю.М.Тодика. Х.: Право, 2003. 328 с.
- 49.Любченко П.М., Семко С.О. Організаційні форми роботи представницьких органів місцевого самоврядування. К.: Право, 2012. 216 с.
- 50.Тептюк Є.П. Законодавче регулювання та судовий захист права на доступ до публічної інформації в Україні: монографія. К.: Юридична думка, 2019. 198 с.
- 51.Трофимук М.С., Трофимук О.П. Конституційна традиція української державності. К.: Право України, 2021. 680 с.
- 52.Тетарчук І.В. Теорія держави і права :навчальний посібник для підготовки до іспитів. К.: Центр учбової літератури. 2022. 302 с.
- 53.Шемшученко Ю.С. Теоретичні проблеми розвитку конституційного законодавства на сучасному етапі. К.: Юридична думка. 2014. 316 с.